

Bunlara ek olarak bıldırcınlar, köy ve aile şartlarında ticari amaçla üretimlerinde potansiyel seçkin bir yere sahiptir. Bununla beraber bıldırcınlar tavuk ve koyunlara benzemez. Bunlar evcil ıgğüdüye sahip değildir ve yetiştirildikleri yerde kalmazlar. Bunların özgür kuş olmaları dolayısıyla kapalı mekanda muhafaza edilmesi daha uygundur. Yumurtası çiğ olarak içildiğinde Astım Hastalığına iyi geldiği bilinmektedir. Bıldırcın eti, yemek lezzeti bakımından müşteriler arasında artan bir popülarite kazanmakta olup özellikle yağ ve kolesterolü düşük hayvansal protein kaynaklı gıdaların aranmasında iyi bir Alternatif olmaktadır.

Pazar Ürünleri : Bıldırcın yetiştiriciliği iki ana ürün üzerine kurulmuştur.

Yumurta ve Et: Yılda 250-300 adet yumurta verirler. Yumurtaları 9-12 gr ağırlığındadır. Bıldırcın yumurtası küre biçiminde olup kabuk rengi, koyu kahverengiden maviye veya beyaza kadar ve siyah yada mavi benekli olarak çeşitli değişik karakterlerdedir. Bıldırcın yumurtası tavuk yumurtasına göre fosfor ve demir bakımından daha zengindir. Ayrıca Bıldırcın yumurtasının tadı tavuk yumurtasına benzer. Bunlar genellikle Katı Haşlama , Salamura , Kızartma yada omlet şeklinde servis yapılır. Ve büyüklükleri dolayısıyla Çerez yada Salata malzemesi olarak kullanılmaktadır. Günümüzde Marketlerde bol miktarda satılmaktadır. Bıldırcın 5-6 haftalık olunca kesim çağına gelir. Canlı ağırlığı 120-150 gr arasında gelmektedir. İslah yolu ile bu ağırlıklar artırılabilir. Bıldırcın etinin , koyu renkli, yumuşak ve lezzetli olup , yemek için Broiler tavukların kullandığı her türlü tarzda hazırlanması mümkündür. Kuşlar paketlenmeden önce normal olarak göğüs kemikleri alınıp, bacak kemikleri yerinde bırakılır ve satış noktalarına ulaştırılır. Bıldırcın etinin mükemmel bir B1, B2, B6 vitaminleri , Niasin , mineral ve yağ asitleri ile Pantotenik asit kaynağı olduğu belirlenmiştir.

Barındırma : Et üretimi amacıyla yetiştirmek isteyenler besiyeye alacakları yavruları kendileri üretmek zorundadır. Çünkü besi için gereken yavruları üreten özel kuluçka işletmeleri yoktur. Bu nedenle üretici , damızlık yetiştiriciliği, kuluçkalık ve besicilik gibi üretimdeki çeşitli aşamaların zorluklarını göğüslemek durumundadır. Ancak bu zorluklara karşılık küçük bir kapalı alanda yeterli ve karlı üretim yapılabilmesi gibi Bıldırcın yetiştiriciliğinin önemli bir üstünlüğü vardır.

Bıldırcın işletmesi kurulacak arazide yol, su ve elektrik gibi olanaklar bulunmalı yoksa bunlar sağlanmalıdır. İşletme sakin bir yerde kurulmalı, Pazar için ulaşım imkanları olmalıdır. Yerleşim alanları içinde Bıldırcın İşletmesi kurulması doğru değildir. Sinek ve kokuya neden olmasından dolayı çevreden şikayetler olabilir.

Bıldırcın üretiminde damızlıkların barındırılması, yavruların büyütülmesi ve besi için kümes yada kümeslere gereksinim vardır. Ayrıca yavru üretimi için bir kuluçka birimi olmalıdır. Bu birimler kapasiteye göre ayrı binalar biçiminde yapılabileceği gibi, aynı bina içinde çeşitli amaçlara uygun bölmeler biçiminde de olabilir. Her işletme amaçladığı üretim kapasitesine göre binanın ve bölmelerin büyüklüğünü belirlemelidir.

Bıldırcın kümeslerinin yönü, yani uzun eksenin doğrultusu, kümesin sıcaklıktan etkilenmesi bakımından önem taşır. Sıcak bölgelerde yaz aylarında güneşin olumsuz etkisinden kaçınmak için uzun eksen Doğu-Batı doğrultusunda olmalıdır. Eğer saçak uzunluğu da yeterli olursa , güneş yaz aylarında dik bir yörünge çizdiği için kümes içi sıcaklığının aşırı yükselmesi önlenmiş olur. Sıcak olan bölgelerde 1,5 m. Ye varan saçak uzunlukları önerilmektedir. Soğuk bölgelerde kümesler Kuzey-Güney yönünde yapılabilir. Böylece kümesin daha çok ısınması sağlanabilir. Yüksek yerlerde ve Deniz kıyılarında kuvvetli rüzger zararlı bir etmendir. Bundan dolayı kümeslerin rüzgara açık olarak yapılması doğru olmaz.

Kümesler açık yada kapalı olarak yapılabilir. Ülkemiz koşullarında açık kümesler (perdeli-pencereli) tercih edilebilir. Kümeslerin yada kümes içinde çeşitli amaçlar için kullanılacak bölmelerin büyüklüğü, öngörülen üretim kapasitesine , barındırma sistemine (kafes veya yer) ve kuşkusuz Sermaye durumuna göre değişir. Yerde yetiştirme tercih edilirse yataklı sistem kullanılabilir. Bu durumda yazın yetiştirmede 3-5 cm, Kışın 5-8 cm yüksekliğinde odun talaşı, çeltik kavuzu veya saman yataklık olarak kullanılmalıdır. Kümes büyüklüğünün belirlenmesinde ölçü olarak metre kare taban alanında barındırılacak hayvan sayısının alınması gerekir. Erişkin Bıldırcınlarda Optimal kümes ısı 21-27 0 C arasındadır.

Bıldırcın Kafesleri: Kafes sistemi hem et ve yumurta üretiminde hemde büyütme döneminde yaygın olarak kullanılmaktadır. Bir kafes gözünün taban ölçüleri olarak 15 x 15 , 15 x 20 , 15x 25 cm

boyutlarından herhangi biri seçilebilir.Yükseklik ise 15-15 cm olmalıdır.Bu boyutlardaki bir kafes gözüne 2-4 Bıldırcın konulabilir. Küçük ölçüde yapılırsa bir erkek bir dişi , büyük ölçüde olanına ise bir erkek 2-3 dişi konması uygundur.

Apartman tipi kafes sisteminde her kafes katının altında gübre birikmesi için eternitten düz bir yüzey bulunmalıdır.Bu katlarda biriken gübre otomatik olarak yada insan gücü ile temizlenebilir.Kaliforniya tipi kafeslerde ise gübre doğrudan kümes tabanına düşer ve orada birikir.Gübrenin sık sık toplanıp dışarı çıkarılması kümes havasının temizliği açısından iyidir.Hangi tip kafes olursa olsun, kafes taban ızgarasının delik boyutları 1x 1,5 cm olmalıdır.Arka ,üst ve yanların ölçüleri ise 2,5 x 4 veya 2 x 5 cm olmalıdır.Kafes tabanının yumurtalık yönüne doğru % 15 eğimli olması gerekir.Böylece yumurtanın yuvarlanarak yumurtalık kesimine gelmesi ve kolayca toplanması sağlanır. Yumurtalığa boydan boya bir lastik hortum veya sünger şerit takılması yuvarlanan yumurtanın tele çarparak kırılmasına engel olur.Bıldırcın yumurtasının kabukları ince ve dayanıksız olduğundan bu önlemin alınmasında büyük yarar vardır. Bıldırcınlar kafeslerde büyük gruplar halinde barındırılabilir.Grup düzeyinde barındırmada bir gruptaki bıldırcın sayısı 50 den çok olmamalıdır. Aşağıda bu tip barındırma için uygun ölçüler verilmiştir.

25 bıldırcın için : 60 x 60 x 30 cm

50 bıldırcın için : 60 x 120 x 30 cm

Sıçramalar nedeni ile incinme ve yaralanmalara engel olmak için yüksekliğin 30 cm yi geçmemesi gerekir.

Bıldırcın Üretimi : Üretim , kuluçka makinalarına yumurta konularak yapılır.Bıldırcınlar çok kısa sürede Cinsel olgunluğa erişirler Dişiler yaklaşık 42 günde yumurtlamaya başlar.Erkek Bıldırcınlarda ise sperma üretimi 36 gün gibi daha erken yaşta başlamaktadır.Ancak dömlü yumurta bulmak kolay değildir. Her erkek bıldırcına 2-3 dişi verilmelidir.Bu şekilde Dömlü yumurta oranı artmaktadır. Bıldırcın üretimi için , damızlık bıldırcın alınıp , onların yumurtası ile işe başlanabilir.Ancak söz konusu Bıldırcınlar 2-3 haftalıktan daha yaşlı olmamalıdır. Bıldırcınlarda yumurtlamaya başlama yaşı 35-50 gün arasında değişir. Yaklaşık 56-60. Günlerde en yüksek düzeye erişir.Doğal aydınlatma durumunda Mart ayından Eylül ayına kadar 50-100 kadar yumurta yaparlar ve sonra 1,5 aylık tüy değiştirme dönemine girerler. Modern yetiştirme koşullarında ise yıl boyunca 250-300 yumurta verir. Optimum aydınlatma süreleri 14-18 saattir.

Kuluçkalık Yumurtaların seçiminde temizlik , kabuk sağlamlığı ve ağırlık göz önüne alınması gereken özelliklerdir. Damızlıklardan elde edilen yumurtaların birkirilme zorunluluğu varsa, uygun koşullarda tutulmalıdır. Ortam sıcaklığı 16-18 0 C

Oransal nem ise % 75-80 arasında olması istenir. Makineye konulacak yeterli yumurta üretilemediği durumlarda yumurtalar 10-15 gün kadar birkirilebilir. Yumurtalar raflarda ya yatay yada sivri ucu aşağıya gelecek biçimde tutulurlar.Bir haftadan daha uzun süre belketilen yumurtaların günde bir kez çevrilmesinde yarar vardır.

Kuluçka makinası ile bıldırcınları üretmek için makinada Dört koşulun uygun biçimde yerine getirilmesi gerekir. Bunlar sıcaklık ,nem,havalandırma ve çevirmedir. Bıldırcınlarda kuluçka süresi 17-18 gündür. Makinanın Kuluçkalık bölmesinde sıcaklık 37,5 0 C olmalıdır. Son iki günde sıcaklık 1 0 C kadar düşürülebilir. Sıcaklık ve Nemden başka Makine ile havalandırma ve yumurtaların çevrilmesi de gerektir. Havalandırma Makinanın üst kesiminde bulunan bir yada birkaç havalandırma deliği yada penceresi ile sağlanır. Makinanın içine yerleştirilen bir Vantilatör yardımı ile Pis havanın çıkması ve temiz havanın girmesi gerçekleştirilir. Kuluçka süresinin ilk 14 gününde yumurtalar her 2-4 saatte bir kez yada günde en az 5 kez çevrilmelidir. Otomatik çevirme yapılacaksa saatte bir kez yapılmalıdır. Son iki gününde Yumurtalar Çıkış bölümünde tutulurlar.

Makinaya konulan her yüz yumurtadan çıkan yavru sayısı Kuluçka Randımanını verir.

Makinaya konulan her yüz yumurtadan dömlü olanların sayısı dömlülük oranını verir.Uygulama kolaylığı açısından dömlülük denetimi çıkıştan 2-5 gün önce yumurtaların çıkış bölümüne alınması sırasında yapılır.

Dömlü yumurtalardan çıkan civcivlerin Yüzdesi Çıkış Gücünü verir.

Kuluçka kapasitesinin ve damızlık sürü büyüklüğünün Hesaplanması : Pazar araştırması sonucunda haftada 1000 adet bıldırcın satılabileceği belirlenmiş ise bu miktarın % 10 kadar fazlasını her hafta makinadan çıkarmak gerekir.Çünkü büyütme döneminde bıldırcın yavrularının yaklaşık % 5-10

unun ölebileceği düşünülmalıdır. Böylece müşterilere yapılacak bağlantılar aksatılmadan gerçekleştirilebilir. Her hafta 100 adet yavru çıkarabilmek için % 90 döllülük oranı ve % 80 çıkış gücü varsayımı ile yaklaşık 1550 adet yumurtaya gereksinim vardır. Öyle ise her gün damızlık sürüden yaklaşık 225 adet yumurta almamız. Bunları bir hafta boyunca biriktirerek makineye koyarız: her hafta konulan 1550 yumurtanın % 90 kadarının döllu olduğunu düşünürsek kuluçka süresinin 15. Gününde 1376-1400 adet dolayında döllu yumurtanın makinenin çıkış yerine alınması gerekir. Bu durumda çıkış yeri kapasitesi 1400 yumurtalık olan bir makine gereklidir. Haftada bir kez yumurta konulmasına göre kuluçkalık yerinin kapasitesi ise bunun iki katı kadar olmalıdır.

Makinaya her hafta konulacak yumurtaları biriktirmek için günde 250 yumurta elde etmek gerekir. Bunun içinde 350-360 kadar dişi damızlık bulundurulmalıdır. Her kafes gözünde bir erkek bir dişi barındırırsak dişi sayısı kadar da erkek gereklidir.

Burada verilen sayısal değerler döllülük oranı % 90 Çıkış Gücü % 80 ve yumurta randımanı % 70 gibi ölçülerin üst sınırları alınarak hesaplanmıştır. Bu üst değerlere erişmek oldukça güçtür. **Bakım :** Civcivler çok katlı ana makinalarında veya yerde büyütülür. Sıcaklık başlangıçta 35-36 0 C olmalı her hafta 3 0 C azaltılmalıdır. Asla 22 0 C nın altına düşürülmemelidir. Tel ızgara tabanlı geniş kafeslerde de büyütme yapılabilir. Hayvanların birbirini gagalamamaları için gaga kesimi yapılır. Ayrıca gagalamayı önlemek için ışık şiddeti azaltılır. Kuru yonca demetleri asılırsa hayvanları meşgul eder. 30 x 30 cm lik bir alana üç haftalık 20 adet genç bildircin konabilir. 5. haftadan itibaren bildircinlerin yumurta kafeslerine alınmaları gerekir. Eğer yetiştiricilik yerde yapılacaksa bildircinler için özel yapılmış yumurta kutuları hazırlanmalıdır.

Yumutlama kutularının içine ot ve saman serilmelidir. Bildircinlerde ilk 7 gün 24 saat 2-5 mum luk aydınlatma 8-40 gün doğal gün ışığı veya 8 saat 0,5-2 mum luk , 41. Günden sonra 16 saat 0,5-2 mum luk aydınlatma yapılır.

Cinsel olgunluğa gelmiş bildircinlerde göğüsün üst kesimi ve boğaz tüyleri erkeklerde kahve rengimsi kırmızı tüyler olmasına karşılık, dişilerde siyah benekli gri tüyler bulunur.

Besleme : Bildircin yavruları çok hızlı gelişir. Bu nedenle başlama yemlerinde % 25-28 düzeyinde protein bulunmalıdır. İlk üç hafta boyunca yavruların başlama yemi ile beslenmeleri gerekir. Bu dönemde enerji gereksinimi ise 2600-3000 Kcal ME/Kg dır.

Genellikle ilk üç haftalık dönemde yüksek proteinli ve enerjili hindi civciv yemi kullanılması önerilir.

Sağlık Koruma Önlemleri : Bildircinler hastalıklara karşı diğer kanatlılar kadar duyarlı değildir.

Bildircinlerde Yalancı Vebadan (Newcastle) dolayı hiçbir ölüm bildirilmemiştir.

Bildircinlerde enfeksiyöz hastalıklar metabolik ve diğer (A ve E Viatamini eksikliği gibi) hastalıklar görülebilir. Bu nedenle bildircin üretiminde hastalıklara karşı gerekli Önlemler alınmalıdır.

Aşağıdaki önlemlerin yerine getirilmesinde yarar vardır.

-Bildircinler diğer kanatlılardan ayrı bir yerde yetiştirilmelidir.

-Ölü bildircinler fark edilir edilmez alınarak yakma yada gömme yolu ile yok edilmelidir.

-Kümes tabanı kuru tutulmalıdır.

-Suluklar her gün temizlenmelidir.

-Hasta bildircinler hemen ayrılmalıdır.

-Kümes giriş ve çıkışı kontrol altına alınmalı ve herkesin geliş güzel kümese girmesi önlenmelidir.

-Temiz , tozsuz ve küfsüz yataklık kullanılmalıdır.

-Yemlik, suluk vb gereçler her kullanımdan önce temizlenip uygun bir dezenfektan ile dezenfekte edilmelidir.

-Kümes. her yeni grup hayvanların konulmasından önce de temizlenip dezenfekte edilmelidir.

Önemli Hastalıklar :

Bildircin Hastalığı (Ülseratif Enteritis) : Bildircinlere özgü bakteriyel bir hastalıktır. Barsaklarda yangı ve Ülserleşme oluşturur. Bildircinler bu hastalığa karşı oldukça duyarlıdır ve yavrular arasında hastalığa yakalanma % 15-100 arasında değişmektedir. Damızlıklarda daha az görülür. Etkeni Aeorobik bir bakteridir. Bulaşma gübre yolu ile olur. Hastalığa yakalananlar gittikçe zayıflar ve kondisyonlarını hızla yitirirler. İshal genel bir belirtidir. Dışkıları genellikle sulu ve beyaz renklidir. Tüylerin kabarıklığı , halsizlik ve gözlerin kapanması diğer belli başlı belirtiler olarak kabul edilir.

Salmonella pullorum : Bulaşma yumurta yolu ile olur. Kuluçkada kayıplar olabildiği gibi en fazla ölüm ikinci veya üçüncü hafta yaşlarında görülür. Erişkinlerde akut belirtiler görülme de yumurta veriminde , döllülükte ve çıkış gücünde gerilemeler olur. Bıldırcınlarda tavuk kolerası, Botulismus,Göbek İltihabı gibi diğer Bakteriyel kanatlı hastalıklarda görülmektedir.

Viral Hastalıklardan başlıca Coryza,Viral Enteritis,Mozayik Dalak Hastalığı ve Tavuk Çiçeği görülmektedir.

Paraziter Enfestasyon olarak Koksidiyoz görülmektedir. Özellikle yerde yetiştirilen bıldırcınlarda bu problem görülmektedir. Hasta bıldırcınlar iştahsız ve tüyleri kabarıktır.Ayrıca dışkıları kanlıdır. **Karabaş (Histomoniasis) Hastalığı** ise bir protozoa enfeksiyonudur. Bu hastalıkta bıldırcınlar iştahsızdır ve dışkı hardal rengine yakın görünümde dir.